

GALE RIJA ARS

Stol - skupni projekt
galerije Ars,
Slovenskega etno-
grafskega muzeja in
DO Novoles

Drama lesarjev

»Ustavitev proizvodnje, odpuščanje delavcev, stečaj« – to so besede, ki so jih uporabljali predstavniki slovenske lesarske industrije na zadnji seji izvršilnega odbora splošnega združenja. Produktivnost pada, fizični obseg proizvodnje se zmanjšuje, prodaja na domačem trgu se je prepolovila. Vsa podjetja morajo najemati posojila za osebne dohodke delavcev, praktično vsi imajo velike težave z likvidnostjo. »Slovenskemu gospodarstvu v takšnih pogojih neizogibno preti zlom«, je v enem stavku povzel oceno situacije, v kateri so se proizvajalci znašli, direktor LIP Ajdovščina, Franc BOŠTJANČIČ.

Tako je zapisano v 13. številki Gospodarskega vestnika, več o tem si lahko preberete na 5. strani našega glasila.

Slaba tolažba, bi rekli! Očitno je, da se ni samo Novoles znašel v krizi, kriza je, kot je razvidno iz zgornjega citata, prisotna pri lesarjih po vsej Sloveniji. Vzrokov za to je več, kot enega glavnih pa navajajo lesarji t.i. razliko med realnim in uradnim tečajem tuje valute, ki znaša že več kot 16 odstotkov, in to preprosto imenujejo kraja. S tako tečajno politiko vlada dobesedno izniči vse podjetniške sposobnosti lesarjev.

Nas v Novolesu je sedaj že načel notranji nemir na delu Finala, ki gotovo ne bo prinesel koristnih posledic za prihodnost. Časi so, kot že rečeno, resni za lesarje, uspel bo tisti, ki se bo prej konsolidiral, notranje utrdil, pa čeprav bo treba tudi pasove nekoliko zategniti.

Nesporazumi ali kaj več?

Nadaljevanje intervjuja z generalnim direktorjem Vilijem Pavličem

Napovedi, da bo jesen »vroča«, so se uresničile, celo narava je pripeljala svoj delež k temu. Že lep čas nam naklanja resnično tople, sončne dneve, kot da bi hotela popraviti tisto, kar nam je zagodla v poletju. Žal pa nas veliko bolj zanima tista »vročina«, ki se je zakuhala v delu Novolesa. Zaradi nenehnih težav in spricho iz meseca v mesec vse večje izgube se je v našem največjem tozdu FPL zaostriilo. Na zasedanju skupščine občine Novo mesto, ki je bilo 6. oktobra 1989, je bil sprejet sklep o ukrepu družbenega varstva v tozdu Finalna predelava lesa. S tem pa na žalost niso bili dani pogoji za nemoteno delo sanacijskega odbora, ki so ga v ta namen postavili organi skupščine Novo mesto. V delu tozda FPL je namreč močno zavrelo, posledica tega je, da so se v nekaterih obratih (OSS, OSD, OPE) organizirali stavkovni odbori. O upravičenosti ali neupravičenosti nastanka teh stavkovnih odborov ne bomo razglabljali, poudariti pa velja, da se je tleče nezadovoljstvo, predvsem zaradi osebnih dohodkov, razkrilo na organiziran način. Velja pa tudi reči, da je šel stavkovni odbor v obratu Stoli Straža s svojimi peticijami predaleč. Nekateri peticije namreč močno presegajo pristojnosti obrata in posegajo v pristojnost celotnega Novolesa. Komentar in oceno o tem bodo seveda dale službe, v katerih pristojnost spadajo tovrstne zadeve, mi pa nikakor ne moremo mimo pojava anonimnega pisanja, ki se je pojavilo v drugi polovici septembra najprej na naslovih nosilcev DPO, SO in poslovnih funkcij, na naslovu predsednika IS Novo mesto in pri nekaterih zasebnikih, katerih dejavnost je tesno povezana z Novolesom, nato pa še med delavci finale na posameznih obratih. Oceno o tej anonimki so najprej podale DPO, predvsem sindikat. Ta je na svoji konferenci dne 29. septembra 1989 anonimno pisanje obravnaval, ga v celoti obsodil in zavrnil kot nesprejemljiv način dajanja pobud o zahtevah, ki so v pristojnosti celotnega Novolesa. Podobno odklonilno stališče sta zavzela tudi poslovni odbor in kolegij generalnega direktorja. S tem pa zadeva ni bila končana. Anonimka se je ponovno pojavila, to pot med ljudmi. Anonimni avtorji so ji skušali to pot na vsak način dati določeno legitimnost. Zavedajoč se, da anonimno pisanje v nobeni sredini ni pozitivno sprejeto, so v ta namen dali anonimko v podpisovanje. Ker sta zaskrbljenost in nemir pri delavcih v tozdu FPL resnično velika, so nekateri delavci v posameznih sredinah anonimko podpisovali in na ta način izrekli strinjanje s tem, kar je v nji napisano. Soditi o tem, ali so podpisniki dejansko razbrali poanto napisanega v anonimki ali ne, je težko soditi. Težko bi pa bilo tudi ovreči tezo, da je bilo splošno nezadovoljstvo z danim stanjem tisti vzrok, da se je del delavcev iz FPL odločil za podpise na anonimki in nakazane sodbe. Kaj je res, bo pokazala prihodnost, vsekakor je pa dejstvo, da je napisanih v anonimki vrsta netočnosti in površnih ocen, na podlagi katerih je konstruirana nezaupnica vodstvu DO. Da ne bi prihajalo do nesporazumov, v tej težki situaciji v FPL lahko nehote ali pa hote sprožijo izbruh konflikta, ki bo imel v vsakem primeru neslutene negativne razsežnosti za celoten Novoles, smo opravili intervju z Vilijem Pavličem, generalnim direktorjem. V tem intervjuju bomo razbrali odgovore na vrsto vprašanj, ki, če niso pojasnjena na pravi način, omogočajo širjenje dezinformacij in povečevanje konfliktnih nape-
tosti.

2 NOVOLES

TOZD Finalna predelava lesa je prišel pod ukrep družbenega varstva. To je vsekakor neprijetna zadeva za delavce v tem tozdu, pa tudi za nas v ostalih delih Novolesa. Znano je, da se ob takih prilikah, ko se zaostrijo razmere, pojavijo razna »pranja umazanega perila« ipd. S tem tudi nam ni bilo prizaneseno. Pojavilo se je anonimno pisanje, ki vrsto sedanjih težav v FPL zvrča na vodstvo delovne organizacije, še več, postavljene so tudi določene zahteve. Ker so ugotovitve in zahteve v tem anonimnem pisanju poznane večini delavcev v FPL, nam pojasnite resnico.

Prvi očitek leti na to, da je zadnja reorganizacija Novolesa neuspešna in kriva za ostale finančne rezultate. Kako je s tem?

Zadnja reorganizacijo smo zastavili v smislu tržno-programskega vodenja. Koncept reorganizacije je bil preverjen pri več eminentnih strokovnjakih. Ti so potrdili pravilnost oblikovanja celot po zaokroženih programih, še posebej so potrjevali pravilnost, da se dejavnost trženja locira v okviru DSSS kot centralna funkcija delovne organizacije. Notranja organiziranost trženja pa omogoča, da posamezne službe tega trženja direktno delujejo in soodločajo pri vodenju programov. Poudariti velja pri tem, da programsko vodenje na posameznih programih teče uspešneje, na drugih pa manj uspešno. Organizacija sama od sebe ne more dajati pozitivnim rezultatov, potrebni so ljudje, ki morajo delovati povezano in sočasno tako v funkciji razvoja, nabave, proizvodnje in prodaje. Če ti nimajo skupnega jezika, je vse zaman. Žal pa moram ugotoviti, da je stopnja sodelovanja, od kar smo se na novo organizirali v FPL na nižji ravni oziroma veliko manjša kot na drugih programih. Izpostaviti velja TKO v Metliki kot izjemno dobro organiziran program v smislu vodenja, sočasnega obvladovanja vseh aktivnosti, ki tvorijo podlago uspešnemu poslovanju. Tudi program Polimeri in program Primarne predelave lesa sta na področju programskega vodenja dosegla vidnejše uspehe in napredek, večji kot pri FPL. Problem tega tozda, kot ga vidimo v vodstvu, je v tem, da imamo v FPL močno specializirane obrate, kar pomeni, da praktično noben obrat ni v stanju, da bi celoten proces proizvodnje obvladoval sam, prisotna je visoka soodvisnost. V proizvodnji enega izdelka ali programa so vključeni dva, tri ali celo več obratov. Tako specializiranost na eni strani in kooperativnost ter medsebojna povezanost na drugi strani zahtevata izjemno trden industrijski red. Ta se začne pri jasno začrtani tehnologiji, se nadaljuje v eksaktnem planiranju, ki ga nihče ne sme spreminjati, in se konča pri natančnem izvajanju planskih obveznosti. Če pa pride do samovolje v posameznem obratu ali v posameznem delu opisane kooperacijske verige, se nam dogaja – in to ne redko – da niso posamezni obrati pravočasno oskrbljeni z deli ali sklopi, ki so potrebni za proizvodnjo.

Tako prihaja do vakuumov ali prostega teka v proizvodnem procesu, kar običajno kompenzirano z nadurami ob koncu meseca, da zagotovimo odpremo. Reorganizacija pa najbrž ni tega kriva.

Še posebej je izpostavljena trditev, da so se z reorganizacijo okrepile centralistične birokratske strukture v DSSS, ki so ustvarile velike razlike v osebnih dohodkih. Terminologija je nam v Jugoslaviji dobro znana. Kaj menite o tem? Ali je res tako »strašno«? Kako naj bi se kazala centralizem in birokratizem?

Očitki, da so po reorganizaciji prevladale centralistične birokratske sile, ne drži. Očitno je to razmišljanje usmerjeno na rovaš sektorja za kakovost dela in študij časa. Če je to res in menim, da je, moram poudariti, da nikjer v svetu kontrola ni podrejena proizvodni funkciji, nasprotno, vedno je locirana izven proizvodne sfere, ker mora delovati kot nevtralen subjekt. Naj ob tem izkoristim priliko in poudarim, da je Novoles v zadnjih nekaj letih veliko izgubil na dobrem imenu ravno zaradi slabe kvalitete svojih izdelkov in zaradi nespoštovanja dobavnih rokov. To pa sta danes kategoriji, ki predstavljata predpogoj, da posle obdržimo, oziroma, da pridobimo nove. Zato menim, da mora biti kontrola kvalitete prisotna ter dosledna in se ne sme upogibati pred dnevnimi potrebami. Le tako bomo izboljšali kvaliteto in si zagotovili posle. Nadalje, če se smatra uvajanje planskega reda in industrijske discipline v Novoles za centralistične postopke, potem naj bo to centralizem!

Vse analize, ki smo jih opravili po obratih, kažejo na to, da izredno slabo izkoriščamo proizvodne resurse preko slabe organizacije in preko slabega odnosa do surovin. Rezultat tega je, da dosegamo letno vrednost proizvodnje na zaposlenega le blizu 20 tisoč dolarjev, kar je veliko veliko premalo za normalno poslovanje in za solidne osebne dohodke. V evropskem merilu znaša vrednost proizvodnje na zaposlenega od 50 do 60 tisoč dolarjev, v urejenih slovenskih lesnih industrijah pa od 28 do 30 tisoč dolarjev. To so podatki, nad katerimi se mora globoko zamisliti sleherni član Novolesa, naj bo delavec, organizator proizvodnje ali direktor. Še enkrat poudarjam: **lesna finalna dejavnost v 20 tisoč dolarji na zaposlenega v nobenem primeru ne more zagotavljati eksistence tej dejavnosti!**

Ravno v FPL smo v zadnjih letih veliko vlagali. Postavili smo nove, velike lakirnice, novo proizvodnjo (TPE). Kje so rezultati?

Res je, v letih od 1983 do 1986 – v času, ko je imel Novoles denarja dovolj – smo izpeljali vrsto investicij. Vprašanje, koliko sedaj te investicije dajejo, njihovo izkoriščenost bo treba preveriti. O tem ne želim dajati pavšalnih ocen. Če bo potrebno, bomo preverili investicijske elaborate, ki so dajali prognoze, na podlagi katerih so se sprejemale odločitve o uspešnosti poslovanja. Preveriti je treba torej, ali te prognoze danes držijo, in če ne držijo

zakaj ne. Iz teh ugotovitev pa bo nujno izpeljati tudi vprašanja odgovornosti. Ob tem bi želel poudariti, da smo v tem času imeli tudi del zelo uspešnih investicij, katerih uspešnost pa prekriva pavšalno ocenjevanje, da je vse slabo. V Novolesu je veliko tudi dobrega in kvalitetnega in pošteno bomo morali spregovoriti tudi o tem.

Na vidnem mestu se kritizirajo razlike v osebnih dohodkih delavcev med posameznimi tozdi in obrati. Te razlike so označene kot prevelike, da presega vse meje dopustnosti in da povzročajo slabe medsebojne odnose ter nezadovoljstvo, ki vpliva na slabo delo. Osebnih dohodki so gotovo eden najmočnejših motivacijskih faktorjev, zato bi bila razlaga o sistemu nagrajevanja dobrodošla.

Razlike v osebnih dohodkih so gotovo boleča zadeva. Če pa upoštevamo pogoje tržnega gospodarjenja, v katerega vsak dan globlje in intenzivneje stopamo, so razumljive. Današnja Novolesova reorganizacija, o kateri sem že govoril, je le prehodna oblika med staro organizacijo po tozdih ter jutrišnjo organiziranostjo po podjetjih. Podjetniška organiziranost in podjetniška dejavnost v pogojih tržne ekonomije ne dopušča preliivanja sredstev. V pogojih podjetniškega poslovanja velja edino pravilo, da si bo moralo vsako podjetje in vsak del bodočega Novolesa zagotavljati svojo ekonomijo z lastnim tekočim poslovanjem. Od rezultatov tega poslovanja bodo seveda odvisni tudi osebni dohodki. Mislim, da je že napočil čas, da nehamo gledati v lonc drugemu, bolj koristno bo, če se bomo bolj posvetili svojim sredinam, predvsem pa temu, kako izboljšati rezultate našega dela in si skozi boljše rezultate zagotoviti tudi boljše osebne dohodke. Pri tem naj poudarim, da bodo v času izvajanja sanacijskega programa v FPL zagotovljeni osebni dohodki v okviru solidarnosti, gibanje nivoja te solidarnosti pa bo odvisna od uspešnosti izvajanja sanacijskega načrta.

Očitki letijo tudi na rovaš dosedanjih sanacijskih posegov na TDP in TPP, češ, da niso bili uspešni...

Ocena uspeha sanacijskih odborov, ki so delovali v TDP in TPP, ni v celoti korektna. Vedeti je treba, da vloga teh sanacijskih odborov ni bila v funkciji vodenja takratnih tozdov, ampak je imela namen pospešiti določene postopke na relaciji do služb, ki pa niso bile v pristojnosti posameznih tozdov. Zato ne sprejemam pavšalnih ocen, da sanacijska odbora v TDP in TPP nista naredila ničesar. Naj še enkrat ponovim, da naloga sanacijskega odbora v TDP in TPP ni bila voditi tovarno, ampak je bila njuna naloga pospeševati izpeljavo določenih potrebnih postopkov, predvsem izpeljavo nekaterih investicij, kot npr. ločitev lepljenja od proizvodnje gugalnikov, nadalje izpeljava določenih organizacijskih postopkov za lažje obvladovanje proizvodnje. Predvsem pa je bila osnovna naloga sanacijskega odbora v TPP zagotoviti posle na drugih tržiščih, predvsem v Evropi, zagoto-

viti posle na osnovi »lohnarbeits«
ter posle na osnovi reeksporta. Zato je razumljivo, da so se v sanaciji intenzivneje vključevale sužbe, ki pokrivajo področje nabave in prodaje. Zato menim, da so bili posli v tej smeri pridobljeni. Odrpno pa je vprašanje obsega poslov, zagotavljanje izkoriščanja kapacitet v tovarni itd. Najtežje pa je vprašanje lakirnice, ki pomeni ogromno investiranje v preteklosti, ki pa žal danes ne daje tistih rezultatov, kot so bili napovedani.

Ko smo že pri problematiki v FPL, bi bilo koristno izvedeti kaj več o tem...

Težava v tem tozdu se kažejo tudi v tem, da je potekala transformacija programov iz ameriškega na evropski trg v dobršni meri ne dovolj pretehtano, v nekaterih obratih pa še v velikem obsegu, tako da ni moglo priti do konsolidacije programov. V proizvodnji so bili vedno novi in novi programi, kar je povzročalo dodatne težave v proizvodnji. Zato je namen sedanje sanacije, da čimprej umirimo vnašanje novih programov v proizvodnjo ter da stabiliziramo obstoječi program in na njem izvajamo agresivno trženje. Nemajhen problem v FPL, ki se odraža kot industrijski nered, predstavlja neprofesionalen pristop k uvajanju novih izdelkov. Namreč, ko komerciala prinaša posle v Novoles, le-ti niso profesionalno obdelani: tehnologija in tehnološki postopki niso za potrebe novega programa dorečeni, na njih temelječe kalkulacije niso točne in šele pokalkulacije, ko je program že v proizvodnji, v nemalo primerih pokažejo, da so bile prvotne odločitve nepravilne, ker so bile kalkulacije narejene na nerealnih postavkah. To pa pripelje do bistveno slabših rezultatov, kot so bili predvideni. Zato je ena od zahtev sanacijskega odbora tudi ta, da ne sme priti v proizvodnjo noben

izdelek, če nima dokončno razdelane in čiste tehnologije, na kateri se izdelajo eksaktne kalkulacije in cene. Šele na tako dorečenih cenah se izvedejo pogodbe in od takrat naprej se morajo dosledno izvajati pogodbene obveznosti do trga.

V kritikah napadajo tudi posrednike, preko katerih izvajamo trženje, predvsem v tujini, češ, da nam odjedajo kruh, oziroma da že tako nizko dohodkovnim programom znižujejo dohodek. Ali je v tem kaj resnice?

Delež izvoznih poslov, ki jih opravljamo preko posrednikov, je v prvi vrsti odvisen od kadrov, ki jih imamo in jih bomo imeli v Novolesu. Direktnega trženja na tujih trgih namreč ne morejo opravljati ljudje, ki nimajo zahtevanih kvalifikacij, ki so potrebne za opravljanje zunanjetrgovinskih poslov, predvsem pa ne tisti, ki aktivno ne obvladajo jezikov. Takih kadrov, ki ta znanja imajo, je trenutno v Novolesu malo, prizadevamo pa si, da jih postopno čimveč usposobimo za te potrebe.

V trenutnih razmerah torej potrebujemo t.i. posrednike, pri tem pa opozarjam na dejstvo, da se problem posredniškega trženja prenapihuje. Naj govorijo dejstva: v osmih letošnjih mesecih smo v tozdu FPL ustvarili 138 milijard novih din izvoza, ob upoštevanju povprečnih stroškov posrednikov, so le-ti znašali le 3 % delež. Medtem ko napadamo tako poslovno usmerjenost, pa molčimo o 20 milijardah novih din prekoračenih stroškov, kar znaša petkrat več kot stroški posrednikov v tem istem obdobju. S tem pa ne trdim, da ni potrebno povečevati lastnega direktnega trženja, vendar se moramo zavedati, da tudi to ni zastonj. Neposredni izvoz pomeni ustanavljanje lastnih podjetij in predstavništev v tujini. Ta dejavnost je pa razmeroma draga in predstavlja od 3 do 4 % vrednosti realizacije izvoza. Poleg tega nam mora biti razumljivo, da na

vseh tržiščih direktne obdelave niso smotrne, ker za realizacijo nekaj 100 tisoč dolarjev letnega ali mesečnega izvoza gotovo ne bomo postavljali lastne prodajne mreže ali predstavništva, ker bi bilo to predrago.

Tu se bomo organizirali racionalno, povezali se bomo z drugimi proizvodnimi organizacijami, ki so zainteresirane za posamezni trg ter skupno ustanovljali predstavništva in po potrebi podjetja, ki bodo delovala za širši obseg poslov.

Ravnokar sva se mudila pri službi trženja, omenjala sva tudi službi za kontrolo kakovosti ter za študij časa. Vse te službe sodijo v t.i. režijo. Tudi ta je napadena, saj je postavljena celo zahteva po 30 % zmanjšanju režije v DSSS. To zveni že nekoliko paradoksalno in enostransko, saj imajo precej režije tudi v obratih in v tozdih. Splošna tajna je tudi, da se Novoles že intenzivno pripravlja na znatno zmanjševanje režije. Nekaj pojasnil o tem bi bilo prav gotovo koristnih.

Absolutno se strinjam s trditvijo, da je režija v Novolesu previsoka, nikakor se pa ne strinjam s trditvami, da je ta režija previsoka samo v DSSS, v drugih sferah Novolesa pa ne. Poglejmo podatke: v Novolesu imamo 49 % zaposlenih na režijskih delih, torej tistih, ki ne delajo na normo. Od te celotne režije odpade na DSSS le 29 % delež, ostalih 71 % režije dela v tozdih oziroma obratih. Menim torej za potrebno, da režijo zmanjšamo, vendar moramo to storiti na celi fronti, tudi v obratih in tozdih. Pri tem pa ne smemo odstopati od principa kadrovskega jačanja, kar z drugimi besedami pomeni: ko bomo zniževali neproduktivno in nekreativno režijo, bomo na drugi strani jačali delež tistih kadrov, ki s svojo kreativnostjo lahko zagotavljajo jutrišnjo kvalitetno poslovanje v vseh segmentih Novolesa. V teku so že aktivnosti in projekt zmanjševanja režije in pri tem računamo na lojalnost vseh sredin, ko bomo te naloge konkretno izvajali.

Opisane aktivnosti bodo gotovo boleče in težke, mnogo bo žolčnih kritik in podobno. Že zdaj pa je izražena izjava, da je bila dosedanja Novolesova programska politika slabo zastavljena in je zato vir vrste težav, ki so sedaj zadele Novoles. Ali bi o tem kaj spregovorila?

Novolesova programska usmeritev izhaja iz tehnoloških možnosti na eni strani in tržnih možnostih na drugi strani. Trditev, da nismo vodili računa o dohodkovnosti programov, v celoti zavračam. Drugo je pa vprašanje, kaj si kdo pod dohodkovnostjo predstavlja. Očitno v sferi proizvodnje vidijo dohodkovnost v zvišanju cen, dejansko pa so odgovorni za dohodkovnost vsi subjekti v poslovnem procesu: od nabave, proizvodnje, do prodaje. Žal vsi ti segmenti ne delujejo v smislu prizadevanj po optimalni dohodkovnosti. O tem govorijo prekoračitve na direktnih in fiksnih stroških v letošnjih osmih mesecih FPL, ki predstavljajo cca 20 milijard novih dinarjev več stroškov, kot so bili v planih predvideni in dovoljeni. Te prekoračitve prak-

tično predstavljajo tretjino vseh tekočih izgub (I–VIII). K temu dodajmo še nedoseganje obsega planirane prodaje in proizvodnje itd. Vse istočnice in navodila, ki smo jih dajali ob letnih in trimesečnih planih, so vedno temeljili na predvideni selekciji programov glede stalnega izboljševanja strukture dohodkovnosti. Menim, da je potrebno analizirati, kaj je bilo narejenega na področju sprejetih ukrepov za zniževanje stroškov v proizvodnji, kaj na področju nabavne politike, kaj na obvladovanju vhodnih stroškov in kaj je naredila komercialna na področju cen. Šele na podlagi take kompleksne analize se lahko delajo zanesljivi zaključki, ne pa take pavšalne ocene, ki se prikazujejo v anonimnem pisanju kot resnica, so pa hudi pavšalni. V zvezi z očitkom, da sem kot glavni direktor vsiljeval nedohodkovne programe, dodajam še to: v tem času mojega mandata je iz vseh materialov za delavske svete in druge organe razvidno, da sem stalno zahteval selekcijo programov s ciljem boljše dohodkovnosti. Ob tem pa sem vedno zahteval tudi optimalno izkoriščanje proizvodnih in drugih resorsov. V same konkretne odločitve, kateri program naj se dela in kateri ne, se nisem vključeval, ker je za te zadeve poklicanih in odgovornih vrsta drugih odgovornih delavcev. Res pa je, da sem v nekaj primerih tudi posredoval. To se je zgodilo takrat, ko so komercialna in obrati sprejeli določeno obvezo in prevzeli v proizvodnjo program, za katerega so pa potem, ko so bile pogodbe že sklenjene, ugotovili, da program ni primeren in so se ga hoteli preprosto rešiti. Seveda je v teh primerih prišlo do intervencij podjetij, s katerimi so bile pogodbe sklenjene. Naj bom bolj konkreten: šlo je za intervencijo generalnega direktorja Brodokomerca in za intervencijo direktorja zunanje trgovine Lesnine v dveh konkretnih primerih. Ker je šlo za neizpolnjevanje pogodbenih obveznosti, sem bil kot glavni direktor, ki je dolžan skrbeti za zakonitost poslovanja ter za varovanje ugleda firme, dolžan intervenirati v komercialni in v obratih, da so se sprejete obveze izpolnile tako, kot je bilo partnerjem v pogodbo obljubljen. Novoles je imel v preteklosti sloves firme, v kateri dana beseda nekaj velja, kjer se pogodba in sprejeta obveza izpolnjujeta. Žal pa ugotavljam, da je v zadnjem času tega vse manj in nam to dobro ime pada, kar nam že v mnogočem ovira pridobivanje dodatnih poslov.

Še pa preidiva na sam ukrep družbenega varstva v tozdu FPL. Novoles se je s tem prvič srečal in prav bi bilo, da naši bralci kaj več zvedo o vzrokih za ukrep družbenega varstva in o postopkih v teh primerih.

Ukrep družbenega varstva v tem tozdu je bilo potrebno izpeljati kot zadnjo možnost, da tam zagotovimo energičen preobrat dogajanj. Ta so v zadnjih dveh letih pokazala, da smo planske obveze sprejemali. Ko so se pa planska obdobja končevala, smo ugotavljali, da sprejetih obvez nismo

izpolnili niti po obsegu niti po obvladovanju stroškov niti v obvladovanju zalog niti po vprašanju kvalitete niti glede drugih parametrov. To na eni strani kaže, da še ni v vseh sredinah dovolj dojeta resnica o resnosti položaja, po drugi strani pa taka dogajanja kažejo na to, da nam primanjkuje organizacijskih sposobnosti, znanja in pripravljenosti za dosledno izpolnjevanje sprejetih obveznosti. Nadalje je treba vedeti, da je bilo treba iti v ukrep družbenega varstva predvsem zato, ker neomejene solidarnostne odgovornosti v Novolesu ne more biti več. Izgube v FPL so že daleč presegle pozitivne rezultate ostalih programov, to pa bi pomenilo katastrofalne posledice za celoten Novoles, če bi se taka politika še nadaljevala. V duhu jutrišnjega podjetniškega organiziranja moramo zagotoviti vsem programom možnost samostojne eksistence skozi zadostno velik ustvarjeni dohodek, zagotovljen razvoj in seveda solidne osebne dohodke. Cilji sanacije so izključno ti, ki sem jih navedel, vsa druga tolmačenja in naklepanja, kaj vse je cilj ukrepa družbenega varstva, so neresnična in brezpredmetna.

Jasno pa je, da se v pogojih ukrepa družbenega varstva do kraja zaostrijo odgovornosti in da se dosledno izpelje sanacijski program, ki je bil sprejet na vseh Novolesovih organih in v političnih organizacijah. Od tod naprej lahko le še ugotavljamo, kaj je narejeno in kaj ni narejeno. Vse ostale aktivnosti, ki tečejo mimo regularno sprejetih sklepov in

takorekoč pod mizo, so zlonamerne in ne koristijo prizadevanjem za izboljšanje stanja v Novolesu, oz. v FLP.

Ko ste že omenili tudi druge aktivnosti, ki potekajo v tem tozdu, ste gotovo med drugim imeli v mislih tudi stavkovni odbor v obratu Stoli I. Straža, ki postavlja nekatere zelo radikalne zahteve. Sklep družbenega varstva gotovo ni prijetna zadeva, zato so, menim, nezadovoljstvo in odpor do neke mere opravičljivi, ne bi se pa smel konflikt povečati do te stopnje, da bi ogrozil normalno poslovanje Novolesa. Kaj menite o tem?

Menim, da smo izgubili že ogromno časa za medsebojna razčiščevanja in očitno tudi za obračunavanja, ki jih nekateri želijo. V tem trenutku, ko bi morali vse sile usmeriti v izpeljavo sanacije, je skrajno neprimerno, da izgubljam čas in energijo za diskusijo o preteklosti, s iskanjem avtorjev anonimk, ki se ne pojavijo v javnosti in podobno. Tako jaz zadnja dva meseca delujem izključno znotraj Novolesa pri vseh mogočih razčiščevanjih, tolmačenjih, podajanjem problemov na raznovrstnih organih, konferencah itd. Ta situacija ne more dolgo trajati. Mislim, da smo si vsi vzeli že dovolj časa, da smo prišli do nekih dogovorov in od tod naprej odstopanja od teh dogovorov ne bi smelo biti. Preiti moramo k dejanjem in izpolnjevanju nalog. Zato tudi od sebe zahtevam, da se z vso energijo posvetim delu, predvsem na tistih nalogah, ki jih je

vodstvo sprejelo v okviru ukrepa družbenega varstva, to je, predvsem pri zagotavljanju sredstev za finančno konsolidacijo FPL, pri izpeljavi projekta zmanjševanja režije, pri izpeljavi dolgoročnih poslovnih povezav, ki morajo pripeljati v Novoles tuj kapital in trdnjše dolgoročne poslovne navezave s poslovnimi partnerji, ker bomo le na ta način lahko določene dele FPL stabilizirali. V samem tozdu pa je potrebno sedaj usmeriti vse sile predvsem v zagotavljanje solidnega poslovanja, predvsem v zagotavljanje rokov, sprejetih s pogodbami, in v zagotavljanje ustrezne kvalitete. To pa predstavlja tudi dva temeljna pogoja, da bodo imele naše tovarne delo in tako živele tudi v prihodnje. Zavedati se moramo, da je domači trg zaradi ekonomske in politične krize v stalnem upadanju in da ne moremo zaposliti vseh tehnoloških potencialov na domačem trgu. To pomeni, da nam ostaja samo izvoz kot alternativa, tu pa je konkurenca vsak dan večja. Zato še enkrat poudarjam: neizpolnjevanje rokov, slaba kvaliteta, počasno reagiranje na zahteve kupca nas lahko pripeljejo v situacijo, da bomo ostali brez naročil, tedaj pa nam noben sanacijski program in ne štrajk ne bodo pomagali.

Pregovor pravi, da strele letijo na visoke vrhove. Tako se je tudi v tem primeru ost kritike usmerila direktno na sam stil vašega vodenja. Očita se, da je stihijsko in premalo učinkovito...

V vodstvu si ne domoščljamo, da smo najsposobnejši in najbolj pametni. Dobrodošel je vsak dobronameren nasvet in pripomba v korektnem dialogu, to vsekakor vodi k boljšim rešitvam. Ne morem pa sprejemati pavšalnih ocen o stihijskem vodenju, o vsiljevanju nedohodkovnih programov, o proizvodnji velikih serij z nizko kvaliteto. Mislim, da te stvari v dnevnem življenju in s konkretnimi argumenti lahko vedno zanikam. Vsaka proizvodnja mora dosegati svoj optimalni ali vsaj minimalni obseg, če hoče živeti. V tem intervjuju sem že povedal, da je glavni problem Novolesa v tem, da ustvari komaj 20 tisoč dolarjev na posameznika namesto 28 do 30 tisoč dolarjev. Nadalje mislim, da bi moral pisec anonimke argumentirati, v čem se kaže stihijsko vodenje. Predpostavljam lahko le to, da je potrebno v izjemno spremenljivih pogojih gospodarjenja, v katerih pač zadnja leta delujemo — ko se nam vsakega pol leta spreminjajo pogoji gospodarjenja na področju cen, uvozne politike, na izvoznih stimulacijah, v plačilnem prometu — hitro menjati smeri ukrepanja, kajti to je enostavno eksistenčna nuja. Če temu rečemo stihija, potem moramo reči, da je tudi kompletna jugoslovanska ekonomija in ukrepi v zvezi z njo stihija. Če pa gre za kakšne drugačne ugotovitve, bom zadovoljen, da jih v argumentiranem dialogu razčistimo.

A. Šterbenc

Bo tečaj povzročil stečaj?

Slovenske lesarje bi ob prepolovljeni prodaji doma lahko rešil večji izvoz, ta pa je zaradi tečajne politike nerentabilen

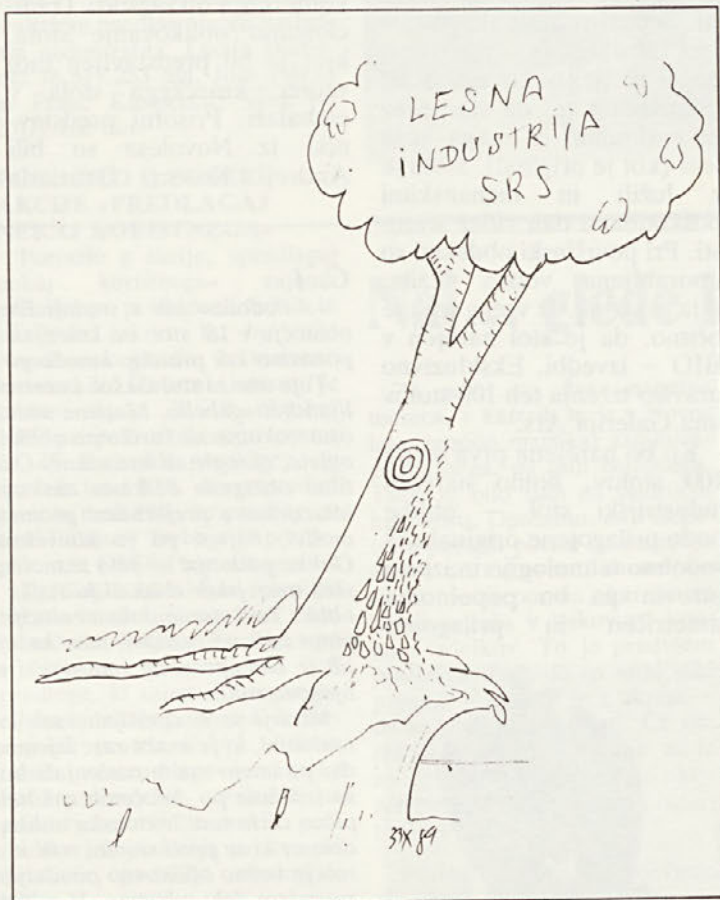
Ustavitev proizvodnje, odpuščanje delavcev, stečaj – to so besede, ki so jih uporabljali predstavniki slovenske lesarske industrije na zadnji seji izvršilnega odbora splošnega združenja. Produktivnost pada, fizični obseg proizvodnje se zmanjšuje, prodaja na domačem trgu se je prepolovila. Vsa podjetja morajo najemati posojila za osebne dohode delavcev, praktično vsi imajo velike težave z likvidnostjo. »Slovenskemu gospodarstvu v takšnih pogojih neizogibno preti zlom«, je v enem stavku povzel oceno situacije, v kateri so se proizvajalci znašli, direktor LIP Ajdovščina Franc Boštjančič.

VAKUUM DOMA. »Zaradi ukrepov vlade, ki so omejili prodajo s čeki in s popusti je pri kupcu nastal vakuum, ki ga nič ni moglo zapolniti – naša prodaja je zato prepolovljena,« je dejal Stane Čudež iz Alpsesa. K manjši prodaji prispeva tudi negativna klima v Srbiji in zapiranje trga manj razvitih nasploh. Zmanjšana prodaja pa ni edina tegoba, ki pesti lesarje na domačem trgu: »Pri takšnih plačilnih rokih dobimo za svoje izdelke manj kot pol cene,« je dejal Franc Bajt iz LIP Bled. Na domačem trgu se bo panoga zato le težko lahko reševala. »Da bi se prodaja v naslednjih mesecih lahko izboljšala, ne moremo pričakovati. Edina rešitev za nas je čimvečja usmerjenost v izvoz,« meni Stane Čudež. Toda – izvoz je nerentabilen.

KRAJA. Razlika med uradnim in realnim tečajem znaša za mesec že več kot 16 odstotkov. »S takšno tečajno politiko vlada izniči vse naše podjetniške sposobnosti in trud. Panoga petnajstih odstotkov ne more nadoknaditi«, pravi Marjan Tiselj iz Javorja. Delež lesarske panoge v republiškem izvozu znaša 7 odstotkov, kar še posebej glede na število zaposlenih v panogi ni nepomembno.

»Pri tem pa so statistike varljive,« je opozoril predsednik izvršilnega odbora splošnega združenja Boris Zakrajšek. Najbolj prizadeti so najuspešnejši, tisti, ki izvozijo za 60, 70 odstotkov ali več. Izguba izvoznikov je velikanska. »To je kraja,« menijo lesarji. »Če smo prej še lahko naivno upali, da gre pri izračunvanju tečaja

za napake, zdaj javno proklamirajo, kakšna razlika je predvidena vnaprej,« je dejal Marjan Tiselj. »Kdo lahko kaj stori? Zakaj pravna služba GZS in drugi pristojni ne reagirajo?«

je spraševal Franc Boštjančič. »Kot vedno bo alarm prišel prepozno,« meni Marjan Tiselj: »In ne bo nam ostalo drugega kot da ustavimo proizvodnjo.«

Naši izvozniki za iverko na tujem trgu iztržijo 1800 ATS, lesarji pa jo zunaj plačujejo po 2050 ali 2100 ATS

Tečaj najbolj prizadene prav najuspešnejše

MONOPOLI. Svoje h kritičnemu stanju v lesarski industriji prispevajo tudi gozdarji, ki jim lesarji očitajo »oholo in monopolistično obnašanje«. Cene lesa rastejo neproporcionalno. Lesarji zato zahtevajo čimvečjo liberalizacijo uvoza, saj lahko gozdarje strezini le tuja konkurenca.

Prvi rezultati so že vidni. Na Gorenjskem že uvažajo les iz Avstrije po bolj ugodnih cenah. »Proizvajalci ivernih plošč na svojem sestanku prvič niso govorili o dvigu cen,« je povedal Janez Kregar iz Republiškega tržnega inšpektorata, »pač pa so ugotovili, da se lahko le s konkurenčno ceno in boljšo ponudbo borijo proti uvozu«. Iverne plošče se še vedno da kupiti po avgustovskih in septembrskih cenah. Vse nelogičnosti pa še niso razrešene:

naši izvozniki za iverko na tujem trgu iztržijo 1800 ATS, lesarji pa jo zunaj plačujejo po 2050 do 2100 ATS.

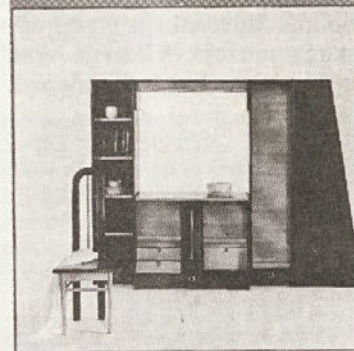
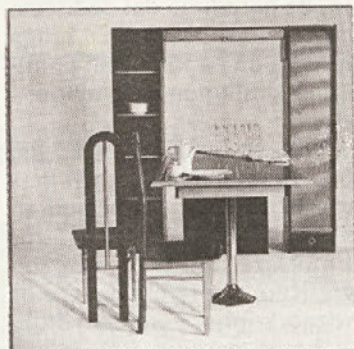
Najmočnejša konkurenca našim gozdarjem pa ne prihaja iz tujine: »V pollegalnih ali celo ilegalnih privatnih žagah se da kupiti les za polovico ceneje,« je povedal Stane Čudež. Lesarji so se s pismom obrnili direktno na ZIS, saj na rešitve ne morejo čakati v nedogled. Previso-

kih dajatev za družbeno nadgradnjo, ki je po njihovem mnenju predraga in nefunkcionalna, v panogi kmalu ne bodo zmogli več plačevati.

Za kritični položaj, v katerem so se znašli, so vsaj do neke mere krivi tudi lesarji sami. »Zakaj so gozdarji lahko takšni, kot so,« je vprašal Franc Boštjančič. Gozdarji so lahko tako oblikovali cene samo zato, ker so med seboj povezani.

Panogi se da očitati najmanj to, da nasproti gozdarjem nikoli ni nastopala enotno. »Mi nikoli nismo bili tako povezani,« pravi Franc Boštjančič, »zdaj govorimo o krizi in težkih časih – toda kdaj je naši panogi sploh šlo dobro?«

Robert Mulej
GV, 20. oktober 89/13

Deset zlatih pravil

1. Nič ni tako lahko kot izgleda

2. Vse zahteva več časa, kot misliš

3. Če obstaja možnost, da več zadev krene narobe, bo prav gotovo šla narobe tista stvar, ki bo povzročila največjo škodo

4. Če obstajajo štiri možnosti napake in se jim umakneš, se bo pojavila tudi peta možnost

5. Če prepustimo zadevo samo sebi, ima ta lastnost, da krene od slabe k še slabši

6. Ko se lotiš nekega dela, moraš prej narediti nekaj drugega

7. Vsaka rešitev rojeva nove probleme

8. Nemogoče je izmisliti stvar, ki bila odporna na neumne. Neumni so namreč izredno inventivni

9. Narava je vedno na strani skritih napak

10. Mati Narava je kuzla

ZADNJA VEST (ob koncu redakcije):

V ponedeljek, 23. 10. 1989, so delavci obrata STOLI I. in obrata STOLI II. ustavili delo, ker niso bili zadovoljni z izidom pogovorov med stavkovnim odborom in vodstvom DO. Več o tem bomo poročali v naslednji številki.

Slovenski kmečki stol —

Skupna akcija Slovenskega etnografskega muzeja iz Ljubljane, Galerije ARS iz Ljubljane in RRC Novoles

V vzorčni delavnici RRC-a je bila v juliju 1989 izdelana kopija kmečkega stola iz zbirke Slovenskega etnografskega muzeja iz Ljubljane. Stol je iz Dola pri Savi iz leta 1812. Namen skupne akcije je, da naredimo del dediščine dostopnejši širšemu krogu ljudi in da na tak način ponudimo kvaliteten in avtentičen stol.

Stol bo zložljiv — zložen bo v praktični prenosljivi kartonski embalaži, z ročajem in z navodili za montažo. Embalaža bo tudi ustrezno grafično opremljena. Kot vezno kopijo — repliko stola — bomo naredili 100 stolov. Vsak stol bo oštevilčen, nosil bo ime Slovenskega etnografskega muzeja, Galerije Ars in Novolesa kot tudi nalepko

s specifikacijo kvalitete stola in podatke o njegovem izvoru. Sedež in naslonjalo stola sta izdelana iz orehovega, noge pa iz bukovega lesa. Pomembno je, da sta sedež in naslonjalo iz enega kosa lesa (kot je original). Stolu je z lužili in mehanskimi poškodbami dan videz starosti. Pri površinski obdelavi so uporabljena vodna lužila, olja in vosek. Iz vsega tega je očitno, da je stol narejen v BIO — izdelbi. Ekskluzivno pravico trženja teh 100 stolov ima Galerija Ars.

Ko bo narejena prva serija 100 stolov, bomo naredili industrijski stol — oblike bodo prilagojene originalu. S sodobno tehnologijo in izbiro surovin pa bo popolnoma simetričen in prilagojen

obstoječim standardom. Ekskluzivno pravico do proizvodnje in prodaje takega industrijsko izdelanega stola bo imel Novoles. Dogovarjamo se tudi za dopolnilne elemente v podobnem slogu: mizo, event. omarice ipd.

10. oktobra 1989 ob 12. uri je bila v prostorih Galerije ARS v Ljubljani tiskovna konferenca ob razstavi Tradicionalno oblikovanje stola, kjer je bil predstavljen tudi vzorec kmečkega stola v embalaži. Prisotni predstavniki iz Novolesa so bili Andrej Kosec, Bernarda

Lazetič in Lidija Tomeljak — vsi iz RRC-a. Povabljeni so bili tudi predstavniki tiska in TV Ljubljana.

O projektu bodo pismeno obveščeni tudi predstavniki turističnih agencij in organizatorji številnih seminarjev (Brdo pri Kranju ipd.).

Vsi prisotni so bili navdušeni nad idejo in izdelanim vzorcem, izrazili so željo, da naj bi bila taka akcija le prva v vrsti podobnih.

Napisala:
Lidija Tomeljak, dipl. inž.
arh.
RRC — Novoles, Straža

C. I.

»...Podobno kot v srednji Evropi se je tudi pri nas na alpskem območju v 18. stol. na kmetijah uveljavila oblika stola, ki jo danes poznamo kot prototip kmečkega stola.

Tuje ime za stol takšne konstrukcije je latinsko: scabellum, oz. italijansko: sgabello. Masivne sedežne ploskve teh stolov so običajno osmerokotne ali štirikotne oblike, noge so razkrcene, v prerezu so oglate, okrogle ali izstružene. Okrasni del teh stolov so različno profilno obžagana deskasta naslonjala. Včasih so plitvo rezljana ali intarzirana s preprostimi geometrijskimi oziroma geometriziranimi motivi, največ pa je konveksno-konkavno obrisno profiliranih. Oblike naslonjal so zelo raznolike. Med ohranjenimi stoli v slovenskih muzejskih zbirkah le redko najdemo naslonjala stolov enakih oblik. Tudi risane dokumentacije naslonjal, od katerih eno prikazujemo tudi na razstavi, nam kažejo pestrost raznolikih izpeljank, ki jih je bila sposobna zamisliti si mojstrova glava in so jo uresničile njegove roke.

Mizarji so si izmišljali vsak svoje oblike šablon za oblikovanje naslonjal, ki je vsaka zase izjemna, samosvoja in individualna. Vendar pa imajo vsa ta naslonjala le nekaj skupnega — za vse velja, da so izdelana po določenih zakonih, kot je somernost glede na navpično os in tudi tektonska oblika naslonjala z razširjenim spodnjim delom, ki se proti sredini zoži in se zgoraj ponovno razširi. Zgornji rob je vedno oblikovno poudarjen. Večina naslonjal ima v sredini v zgornjem delu odprtino, ki rabi za držaj pri prenašanju stola. Ta je največkrat v obliki srca, znane pa so tudi lunete, štirilisti ali ovalne oblike...«

Irena Keršič
kustosinja
Slovenskega etnografskega muzeja

C. II

OB KOPIJI KMEČKEGA STOLA IZ ZBIRK SLOVENSKEGA ETNOGRAFSKEGA MUZEJA

Sodelavci Slovenskega etnografskega muzeja, Galerija Ars in Novoles iz Novega mesta so pripravili s kopijo kmečkega stola prijetno presenečenje. Pravzaprav bi bilo nekoliko neumestno govoriti o presenečenju, če bi bile take »akcije« pri nas nekaj splošnega, običajnega, tako za muzejsko-galerijske kroge kot tudi za našo industrijo in seveda druga proizvodna okolja (obrtniška ipd.). Kar je bilo v svetu že desetletja nekaj povsem običajnega, prihaja z zamudo tudi k nam. Vendar tokrat v okviru dognanega koncepta ali kar v »modelu«, ki ga je potrebno ob realizaciji take ideje izdelati. Tega sestavljajo številni elementi, od same odločitve in argumentacije, do določitve tehnološkega postopka in navsezadnje tudi trženja. Vendar moramo ob kopiji kmečkega stola videti tudi širše razsežnosti. V prvi vrsti gre za splošno dostopno dediščino, ki smo jo lahko do sedaj opazovali le v muzejskih razstavnih prostorih. Z neomejenim številom izdelkov so vsi trije nosilci »akcije« posegali tudi na področje turističnih spomenikov, ali še določeneje, na področje njihovega pravilnega vrednotenja in razumevanja. V naše trgovine torej prihaja kakovost — želimo si le, da ne utone v morje turističnega kiča, ampak spodbudi nova podobna dejanja, ki temeljijo na kopijah izbranih primerov naše dediščine.

dr. Janez Bogataj
Oddelek za etnologijo
Filozofske fakultete v Ljubljani

INOVATOR

Inovacijska dejavnost v tozd Polimeri Trebnje

Delavski svet tozda Proizvodnja in predelava polimerov je na svoji seji 26. septembra 1989 obravnaval realizirane inovativne predloge. Za svoje predloge so bili nagrajeni naslednji avtorji:

SREČKO VODENIK

Tov. Srečko Vodenik je avtor petih od delavskega sveta potrjenih predlogov, za katere mu je delavski svet poleg denarnega nadomestila v višini 7.007.000 din še dodatno izrekel pohvalo za delo na inovativnem področju. Nagrajen je bil za naslednje predloge:

- pritrditev kalupov za elemente ST na stiskalnico,
- okovje za obešanje vzdolžnih in prečnih tranverz,
- voziček za prevažanje kalupov,
- stojalo za tranverze,
- pritrjevanje modelov za SK na stiskalnico.

FRANC KLEMENČIČ

Tov. Franc Klemenčič je avtor naslednjih inovativnih predlogov:

- tesnenje mehurčkov za palice,
- odprava mehurčkov,
- naprava za proizvodnjo novilon cevi.

Za realizirane predloge je tov. Klemenčič prejel skupno nadomestilo v višini 11.011.000 din.

LUCIJA BARBARIČ

Tov. Lucija Barbarič je ob sodelovanju tov. Franca Klemenčiča in tov. Jožeta Piškurja avtor inovacijskega predloga »odvzemanje nezreagirane kaprolaktanma po končani polimerizaciji pri litju novilon plošč«. Iz tega inovativnega predloga je bil samo v šestih

meseh ustvarjen prihranek v višini 11.765 DEM. Avtorji so za realiziran predlog prejeli naslednja nadomestila: Lucija Barbarič: 16.617.253 din, Jože Piškur in Franc Klemenčič: vsak po 2.077.160 din.

POROČILO O POTEKU AKCIJE »PREDLAGAJ NEKAJ KORISTNEGA«

Poročilo z akcije, »predlagaj nekaj koristnega« zajema podatke po prvih dveh tednih in se bodo takrat, ko bo izšlo Novolesovo glasilo, že bistveno spremenili. Začetni interes je podan, saj je do 18. oktobra 1989 prispelo v razvojni center že 40 koristnih predlogov, in sicer iz tozd FPL devet predlogov, iz tozd PPL en predlog, iz tozd Polimeri Trebnje 19 predlogov in iz DSSS 11 predlogov.

Predlogi so predvsem tehnične narave in so večinoma na ravni tehničnih izboljšav. Prav tako pa v Novolesu potrebujemo tudi predloge, ki zajemajo organizacijska in ostala področja. V razvojnem centru si npr. želimo novih imen za blagovne znamke naših proizvodov, novih idej na področju ponudbe novih proizvodov, iz področja varstva pri delu, iz področja ekologije, itd...

Predlagajte vse, kar bo koristilo Novolesu in vam!

Komisije bodo do konca meseca prispele predloge obravnavale in predlagale izplačilo po 50.000 din za vsak smislen predlog, dodatno izplačilo za realizirane predloge pa bodo avtorji prejeli po realizaciji predlogov.

Akcija poteka do konca letošnjega leta, zato razmišljajte in predlagajte!

Janez Doltar

Naj... glede kakovosti

Za nami sta dva »napeta« meseca, v katerih se je v Novolesu zgodilo marsikaj zanimivega, jasnega, pa tudi nejasnega. Tako je bilo tudi na področju kakovosti. Opažamo, da v nekaterih obratih počasi spreminjajo odnos do kakovosti, namenjajo ji vse večji pomen, kar se že delno odraža v kakovosti končnih izdelkov. To je predvsem posledica tega, da so sami sebi priznali – na glas in z ukrepi – da se morajo izboljšati. Če gre res za pravo prizadevanje, ali le za kakšno hitro »motivacijsko« zadevo, pa bodo pokazali rezultati.

Primer pravega prizadevanja za reševanje problemov s področja kakovosti in sodelovanja obratovodstva z glavnim kontrolorjem je obrat stolov na Dvoru. Tu je obratovodstvo spoznalo, da le s strokovnim pristopom lahko izboljšajo kakovost. Tako so sprejeli akcijski plan, v katerem so navedli vrsto aktivnosti za izboljšanje kakovosti. Rezultati te akcije so delno že vidni iz poročil za prve tri tedne v oktobru. Izdelki iz Dvora so že dlje časa po kakovosti med najboljšimi v Novolesu.

Imajo zelo nizek odstotek elementov z napako in tudi po odstotku zavrženih partij gotovih izdelkov so na vrhu. Moram omeniti tudi sodelovanje obratovodstva z glavnim kontrolorjem, ki je lahko za zgled vsem ostalim obratom.

No, če že omenjam enega od najboljših Novolesovih obratov glede kakovosti, naj omenim še tiste, kjer so pokazatelji kakovosti zelo problematični.

Pri odstotkih elementov z napako sta v septembru obrat ploskovnega pohištva in obrat stolov v Straži med najslabšimi. Največ napak, ki so prisotne na

gotovih izdelkih, se pri njih naredi v oddelku lakirnice. Lakirnica je glede teh pokazateljev po podatkih iz preteklih mesecev že dlje časa problematična in ta tendenca se kar nadaljuje. V septembru se je v lakirnici OS Straža naredilo 29 % napak, v OPP pa 44 %.

Tudi pri odstotkih zavrženih partij gotovih izdelkov je OS Straža v septembru najslabši, takoj za njim pa je OMP. Obratovodstvo obeh obratov je bilo že večkrat opozorjeno na visok odstotek zavrženih partij.

V OMP je v oktobru viden določen premik k pristopu do kakovosti. V komisiji za kakovost so namreč sprejeli nekaj ukrepov za izboljšanje kakovosti. Če jih bodo pravilno izvajali in bili pri tem dovolj vztrajni, pa bodo pokazali rezultati naslednjih mesecev.

Pri prevzemu polizdelkov pa ostaja še vedno nerešen problem prebiranja oziroma popraviljanja zavrženih elementov. V nekaterih obratih elementi stojijo neprebrani po več dni in ko pride odprema, gredo taki tudi naprej.

Predvidoma do konca leta bo v vseh obratih uresničeno, da v primeru, če kontrola zavrne partijo polizdelkov, jih bo treba obvezno prebirati oz. jih popraviti. Tako ne bo več prihajalo do izsiljevanja proizvajalcev polizdelkov.

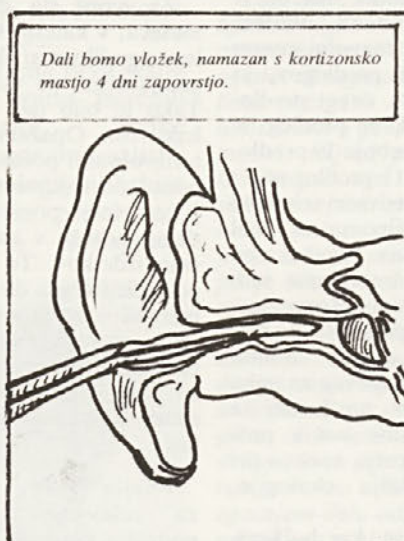
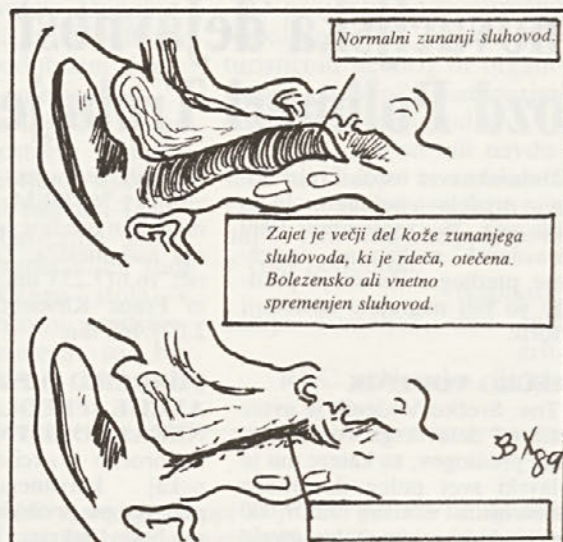
To bi bilo na kratko stanje na področju kakovosti v septembru in delno tudi v oktobru. Upajmo, da bodo akcije za izboljšanje kakovosti v tistih obratih, kjer so jih sprejeli (obrat stolov Dvor, obrat struž. in kop. elementov, obrat masivnega pohištva) obrodile sadove. Vendar počakajmo na končne rezultate.

Kristina Ivančič

Vnetje zunanjega ušesa ali otitis externa difusa

Riše in piše: Ivan Balog

OB DNEVU MRTVIH

TIH SPOMIN

Dan žalosti,
ki v mnogih srcih
prebuja solze in spomin
na svoje drage,
ki jih sedaj varuje
topli grob.

Solze so zaman prelite,
kajti nihče pokojnih
ne obudi,
ker večno spijo.

Pa vendar:
Na grobu lučka zagori
in le tih spomin
prikliče jih v življenje.

Maja Bele, 8. a
Literarno-novinarski
krožek

OB GROBU

Na grob bomo rože položili,
mrtvih se spominjali,
tiste, ki so za svobodo se borili,
bomo posebej počastili.

Mati ob grobu je postala,
kjer pokopan ji je sin,
ki je boril se za svobodo,
za nove, lepše dni.

Bridko tam je zajokala,
kajti sin več ne živi,
padel tam je s partizani,
in zdaj mirno z njimi v zemlji spi.

Romana Rački, 6. a

ZAHVALA

Ob težki izgubi mojega dragega očeta se najlepše zahvaljujem OOS obrata TPP in sodelavcem za podarjeno cvetje ter za prisrčne besede sožalja. Iskrena hvala vsem, ki ste se poslovili od njega in ga pospremili v njegov zadnji dom.

Greta Peperko z družino

Pripis: Zahvala bi morala biti objavljena že v dveh številkah nazaj, vendar je prišlo do pomote, za kar se tov. Greti opravičujemo.

Načini upokojitve

1. Predčasna upokojitev

Predčasno pokojnino odmerimo od starostne pokojnine, ki bi šla zavarovancu, če bi izpolnjeval potrebno starost za pridobitev pravice do starostne pokojnine. Pogoja za pridobitev predčasne pokojnine sta določena starost zavarovanca in pokojninska doba. Moški lahko uveljavi predčasno pokojnino, če je star najmanj 55 let in ima 35 let pokojninske dobe, ženska pa, če je stara 50 let in ima 30 let pokojninske dobe. Starostna pokojnina, ki bi šla zavarovancu za dopolnjeno pokojninsko dobo, se zaradi predčasnega odhoda v pokoj zmanjša za čas do dopolnitve starosti za pridobitev pravice do starostne pokojnine. Zmanjšanje je odvisno od števila manjkajočih let do dopolnjenega 60. leta starosti pri moškem oziroma 55. leta pri ženski in od manjkajoče pokojninske dobe do 40 oziroma 35 let. Za vsako leto manjkajoče starosti se pokojnina zmanjša za 1,5 %, za vsako manjkajoče leto pokojninske dobe pa 0,50 %. Najmanjši odstotek zmanjšanja pokojnine zaradi predčasnega odhoda v pokoj znaša tako 2 % (pri starosti 59 let moški in pokojninski dobi 39 let oziroma 54 let ženska in pokojninski dobi 34 let), največji pa 10 % pri izpolnjevanju vstopnih pogojev za pridobitev pravice do predčasne pokojnine.

2. Invalidska pokojnina

Višina invalidske pokojnine je, tako kot višina starostne pokojnine, praviloma odvisna od dopolnjene pokojninske dobe zavarovanca. V določenih primerih pa na višini invalidske pokojnine vplivata vzrok za nastanek invalidnosti in zavarovančeva starost ob nastanku invalidnosti. Če je zavarovančeva invalidnost posledica poškodbe pri delu ali poklicne bolezni, se mu invalidska pokojnina odmeri v višini 85 % pokojninske osnove, torej kot da bi imel polno pokojninsko dobo, ne glede na sicer stvarno dolžino pokojninske dobe. Kadar pa je zavarovančeva invalidnost posledica poškodbe izven dela ali bolezni, se pri odmeri invalidske pokojnine upoštevata starost zavarovanca na dan nastanka invalidnosti in dolžina pokojninske dobe. Ločimo naslednje možne situacije: če je invalidnost nastopila pred dopolnjenim 60. letom starosti pri zavarovancu oziroma 55. letom starosti pri zavarovanki, se invalidska pokojnina za pokojninsko dobo do 20 let odmeri v višini 45 % od pokojninske osnove za zavarovanca oziroma v višini 55 % od pokojninske osnove za zavarovanko. Za vsako nadaljnje celo dopolnjeno leto pokojninske dobe nad 20 let se pokojnina poveča za 2 %. Če pokojninska doba ne dosega celega leta, dosega pa vsaj šest mesecev več, se daljša pokojninska doba upošteva pri odmeri invalidske pokojnine v višini 1 %.

Če invalidska pokojnina na podlagi dopolnjene pokojninske dobe ne dosega 85 %, ima tak zavarovanec pravico do t.i. dodatka na invalidnost. Dodatek na invalidnost se odmeri v določenem odstotku od invalidske pokojnine, ki pripada zavarovancu glede na dopolnjeno pokojninsko dobo. Višina dodatka na invalidnost je odvisna od starosti zavarovanca na dan nastanka invalidnosti ter razmerja med delovnimi leti in dopolnjeno pokojninsko dobo. »Delovna leta« je strokovni izraz, ki označuje razdobje od dopolnjenega 20. leta starosti od dneva nastanka invalidnosti. Če je ostal zavarovanec po dopolnjenem 20. letu starosti na rednem šolanju in si pridobil višjo ali visoko strokovno izobrazbo, se delovna leta računajo od dopolnjenega 23. oziroma 26. leta starosti dalje.

V kakšni višini se torej odmeri dodatek na invalidnost? Če je invalidnost nastopila pred dopolnjenim 55. letom starosti pri moškem oziroma 50. letom pri ženski, znaša dodatek na invalidnost:

- 20 % invalidske pokojnine, kadar dopolnjena pokojninska doba dosega 3/4 delovnih let ali več;
- 15 % invalidske pokojnine, kadar dopolnjena pokojninska doba dosega 1/2 delovnih let ali več;
- 10 % invalidske pokojnine, kadar dopolnjena starostna doba ne dosega 1/2 delovnih let;

Če pa je invalidnost nastopila po dopolnjenem 55. letu starosti pri moškem oziroma 50. letu starosti pri ženski, znaša dodatek na invalidnost:

- 10 % invalidske pokojnine, če dopolnjena pokojninska doba dosega 3/4 delovnih let ali več;
- 5 % invalidske pokojnine, če dopolnjena pokojninska doba dosega 1/2 delovnih let ali več;
- 5 % invalidske pokojnine; kadar dopolnjena pokojninska doba ne dosega 1/2 delovnih let.

Invalidska pokojnina skupaj z dodatkom na invalidnost ne sme presegati 85 % pokojninske osnove.

Ko je invalidnost nastopila po dopolnjenem 60. letu starosti pri moškem oziroma 55. letu starosti pri ženski, se invalidska pokojnina odmeri glede na dopolnjeno pokojninsko dobo zavarovanca v enakih odstotkih kot starostna pokojnina. Takšen zavarovanec ni upravičen do dodatka na invalidnost, Zavoljo tega invalidska pokojnina v teh primerih po višini ustreza starostni pokojnini.

3. Družinska pokojnina

Družinsko pokojnino odmerimo od starostne ali invalidske pokojnine, ki bi šla zavarovancu, če je uveljavljena po umrlu zavarovan-

cu, oziroma od starostne ali invalidske pokojnine upokojenca, če je uveljavljena po upokojencu. Višina družinske pokojnine je odvisna od števila družinskih članov. Družinska pokojnina, ki jo uživajo trije ali več družinskih članov, ne more znašati manj kot 40 % pokojninske osnove umrlega. Sicer pa je pri odmeri družinske pokojnine pomembno, kakšni družinski člani uveljavljajo to pravico, ožji ali širši ali oboji. Kdo so ožji družinski člani? To so zakonec, otrok in posvojenec. Za širše družinske člane pa štejemo pastorka, vnuka in druge otroke brez staršev, brate in sestre, starše in posvojitelje. Če so do družinske pokojnine upravičeni samo ožji ali samo širši družinski člani, se odmeri družinska pokojnina v višini 70 % za enega, 80 % za dva, 90 % za tri in 100 % osnove za odmero družinske pokojnine za štiri ali več družinskih članov.

Kadar pa so do družinske pokojnine upravičeni oboji družinski člani, se odmeri družinska pokojnina najprej ožjim družinskim članom glede na njihovo število, ostanek do polnega zneska družinske pokojnine pa pripada širšim družinskim članom. Če pa je ožjih družinskih članov po številu toliko, da bi že oni sami izkoristili celoten znesek družinske pokojnine, se ožjim družinskim članom odmeri družinska pokojnina v višini 90 % osnove za odmero družinske pokojnine, ostanek do polnega zneska osnove pa pripada širšim družinskim članom.

Otroku, ki je izgubil oba roditelja – zavarovanca (z zavarovancem je mišljen tudi upokojenec), pripada poleg družinske pokojnine po enem roditelju tudi del družinske pokojnine po drugem roditelju. Višina tega dela se določi v odstotku od osnove za odmero družinske pokojnine in je odvisna od števila otrok. Za enega otroka znaša 10 % osnove za odmero družinske pokojnine, za vsakega naslednjega pa se poveča za 5 %.

Družinska pokojnina skupaj z delom družinske pokojnine je po višini omejena. Ne more namreč presegati zneska družinske pokojnine, ki bi pripadala dvojni siroti, če bi osnovo za odmero družinske pokojnine predstavljal znesek najvišje pokojnine za polno pokojninsko dobo.

Na kratko sem pojasnil, kako je z oblikovanjem pokojninske osnove in odmero starostne, invalidske in družinske pokojnine. Preden pa bi nekoliko podrobneje opisal način izračunavanja pokojninske osnove v prehodnem obdobju, je potrebno opozoriti še na dve izredno pomembni določbi v zvezi z odmero pokojnine. Gre za pravico do odmerjene pokojnine od najnižje oziroma najvišje pokojninske osnove. Kdaj pride do odmere pokojnine od ene ali druge osnove in kdo je do nje upravičen?

Do odmere pokojnine od najnižje pokojninske osnove pride tedaj, kadar pokojninska osnova, izračunana na podlagi osebnih dohodkov oziroma osnov zavarovanja, ne dosega zneska najnižje pokojninske osnove, ki velja v času odhoda v pokoj. Tedaj zavarovancu odmerimo pokojnino namesto od stvarne pokojninske osnove od zneska najnižje pokojninske osnove. Upravičenec bo užival pokojnino, odmerjeno od te osnove, toliko časa, dokler je to zanj ugodnejše. Do odmere pokojnine od najnižje osnove so upravičeni vsi zavarovanci, razen tistih zavarovancev – združenih kmetov, ki so bili pred upokojitvijo zavarovani od osnove, ki je bila nižja od zneska najnižje pokojninske za polno pokojninsko dobo (to je zneska, ki ustreza 85 % najnižje pokojninske osnove, določene v začetku koledarskega leta, ko je opravljena dokončna uskladitev pokojnin), in zavarovancev – drugih kmetov in njihovih družinskih članov.

Odmero pokojnine od najvišje pokojninske osnove opravimo tedaj, kadar stvarna pokojninska osnova, izračunana na podlagi osebnih dohodkov oziroma osnov zavarovanja, presega znesek najvišje pokojninske osnove, veljaven ob odmeri pokojnine. Upravičenec lahko uživa pokojnino, odmerjeno od najvišje pokojninske osnove le začasno, lahko pa tudi trajno. Dočasna upokojitev, odmerjena od najvišje pokojninske osnove, lahko pride le, če zavarovanec uveljavi pravico do pokojnine v času od 1. julija do 30. decembra. V začetku naslednjega koledarskega leta, ko skupnost določi novo najvišjo pokojninsko osnovo, se namreč opravi ponovna odmera pokojnine, ki je bila odmerjena od najvišje pokojninske osnove. Ponovna odmera je opravljena od stvarne pokojninske osnove, izračunane na podlagi osebnih dohodkov oziroma osnov zavarovanja. Ta pokojnina se tudi uskladi po sklepih skupnosti in primerja z zneskom nove najvišje pokojnine, veljavne v koledarskem letu ponovne odmere pokojnine. Če je pokojnina, odmerjena od stvarne pokojninske osnove, nižja, upokojenec odtlej uživa to pokojnino (odmerjeno od stvarne pokojninske osnove). To je stvarna pokojnina, ki ni več odmerjena od najvišje pokojninske osnove. Če pa je tedaj stvarna pokojnina še vedno višja od pokojnine, odmerjene od najvišje pokojninske osnove, takšen upokojenec tudi vnaprej, trajno uživa pokojnino, odmerjeno od najvišje pokojninske osnove.

Povedano velja za odmero vseh treh vrst pokojnin, tako starostne, invalidske in družinske pokojnine.

Program praznovanj ob prazniku občine Novo mesto v letu 1989

OKTOBER

17. 10. ob 9.00 uri Ljubljanska banka TDB
posvet udeležencev NOB z delovnim naslovom
»Dolenjska od spomladi 1942 do kapitulacije
Italije«
20. 10. ob 11.00 uri Hotel Garni Otočec
19. podelitev Krkinih nagrad
25. 10. ob 13.00 uri Temeljno sodišče Novo mesto
predavanje prof. dr. Stojana Pretnarja, čast-
nega občana občine, in otvoritev priložnostne
razstave Pretnarjevih del
26. 10. ob 12.00 uri Obrtna zadruga HRAST Novo mesto
podelitev nagrad občinske raziskovalne skup-
nosti za leto 1989
- ob 13.00 uri avla upravne stavbe KRKA Novo mesto
otvoritev likovne delavnice Krke
- ob 16.00 uri Dolenjske Toplice
»5. tek prijateljstva in spominov« iz Dolenjskih
Toplic v Novo mesto
27. 10. ob 9.00 uri konferenčna dvorana DO IMV v Novem mestu
okrogla miza »Reforma političnega sistema s
poudarkom na nadaljnji vlogi SZDL«
- ob 18.00 uri prostori Službe družbenega knjigovodstva
otvoritev razstave študentov arhitekture
28. 10. ob 7.00 uri avtobusna postaja v Novem mestu
pohod planincev po poteh Gorjanskega bata-
ljona
- ob 10.00 uri Škocjan
otvoritev obnovljene regionalne ceste od Ško-
cjana do Dobruške vasi
- ob 11.00 uri slavnostna seja občinske skupščine
Novo mesto s podelitvijo občinskih priznanj in
otvoritev osnovne šole, zgrajenega telefonskega
omrežja, dveh prenovljenih lokalnih cest ter
veterinarske ambulante
29. 10. ob 10.00 uri Osnovna šola Baza 20 Dolenjske Toplice
Srečanje borcev ob 45-letnici ustanovitve VDV
brigade
- konec oktobra Študijska knjižnica
otvoritev razstave o dr. Dragu Mušiču – čast-
nemu občanu občine Novo mesto

NOVEMBER

4. 11. ob 9.00 uri prostori AMD Novo mesto
družbeno tekmovanje voznikov B kategorije
'sekcija društva AMD
- ob 14.00 uri otvoritev prizidka k poslovni stavbi AMD
9. 11. Športna dvorana Marof
predstavitel knjige častnega občana občine
Novo mesto Leona Štuklja in svečana gimna-
stična akademija ob njegovi 91-letnici
17. 11. ob 12.00 uri Dolenjski muzej
razstava bo posvečena 170-letnici tiskarstva v
Novem mestu in 30-letnici Tiskarne Novo mesto
23. 11. ob 14.30 uri sejna dvorana Zavarovalne skupnosti
TRIGLAV
slavnostna skupščina občinske organizacije
Rdečega križa Novo mesto s podelitvijo pri-
znanih aktivistom RK ob 45-letnici RKS
24. 11. ob 18.00 uri Dolenjski muzej
otvoritev stalne postavitev etnološke zbirke in
predstavitel vodnika po zbirki

Vse morebitne spremembe bodo naknadno objavljene.

Kadrovske vesti za meseca avgust in september

TOZD PPL:

OBRAT TVP:

- Prišli: David Kuhelj, Tomislav Barbič, Tomaž Strniša – pripravnik, štipendisti DO, Zvonko Šenica iz JLA.
- Odšel: Tomaž Strniša v JLA.

OBRAT ŽAGA STRAŽA:

- Prišel: Ciril Avsenik – iz JLA.
- Odšli: Zvonko Erjavec, Jože Mohorčič v JLA, Jože Legan v TPI Soteska, Hajro Honsić v JLA.

OBRAT TES:

- Odšel: Tomaž Smolič – sporazumno.

TOZD FPL:

OBRAT TDP:

- Prišli: Mitja Brulc, Aleš Marenče, Primož Legan, Janez Sintič – pripravniki, štipendisti DO.

OBRAT BOR:

- Odšla: Gabrijel Sitar, Dragica Štrucl – sporazumno.

OBRAT TPE:

- Prišli: Vincenc Gregorčič – pripravnik, Silva Zupančič, Milena Pekolj, Andreja Novak – delo za določen čas.
- Odšel: Henrik Urbič – v DSSS.

OBRAT TSP:

- Odšli: Robert Hrovat, Peter Poplašen – sporazumno, Marija Kulovec – upokojitev, Igor Novak – v DSSS.

OBRAT TPP Novo mesto:

- Prišli: Andrej Golob, Roman Jakše, Damjan Kolegar, Igor Gosenica, Marjan Pucelj, Gregor Puš – pripravniki, štipendisti DO.
- Odšla: Roman Jakše, Tomaž Žnidaršič – v JLA.

OBRAT LIPA KOSTANJEVICA:

- Odšel: Jože Žugič – disciplinska.

OBRAT TG DVOR:

- Prišli: Boštjan Kastelic – delo za določen čas, Feliks Valant in Silvo Primc – pripravnik, štipendista DO, Leopold Zoran iz JLA.

- Odšla: Andrej Primc in Jože Rus – sporazumno.

TOZD TKO METLIKA:

- Prišli: Miroslav Turkovič – v Radatoviče, Boris Stanković – za določen čas in Vlado Vladič – pripravnik, Jože Pezdirc iz DSSS.
- Odšli: Andrej Zaviršek – sporazumno, Nikola Šajatović in Jože Janžekovič v DSSS.

TOZD TAP TREBNJE:

- Prišla: Slavica Andrijanič – dipl. ing. kemije, pripravnik.

DSSS:

- Prišli: Bojan Markovič in Stanko Šenica – pripravnik, štipendista DO, Ernest Tobisch, Vesna Pečaver, Lado Pavlin iz SD FPL, Henrik Urbič iz TPE, Igor Novak iz TSP.
- Odšli: Jože Pezdirc – v TKO Metlika, Boris Hribernik in Ivan Pezdirc – sporazumno.

TOZD	Stanje dne 31. 8. 1989			Stanje dne 30. 9. 1989		
	M	Ž	SKUPAJ	M	Ž	SKUPAJ
TVP	116	150	266	116	150	266
ŽAGA	263	93	356	261	93	354
TPI	60	23	83	61	23	84
TES	113	7	120	112	7	119
SD PPL	11	1	12	11	1	12
SKUPAJ	563	274	837	561	274	835
BOR	74	50	124	73	49	122
IGK	60	39	99	60	42	102
TDP	118	143	261	120	143	263
TSP	127	127	254	125	126	251
TPP	71	42	113	71	42	113
LIPA	97	32	129	96	32	128
TGD	66	56	122	66	56	122
SALON	12	4	16	12	4	16
SD FPL	16	2	18	15	2	17
SKUPAJ	641	495	1136	638	496	1134
SIGMAT	123	40	163	115	39	154
TAP	82	57	139	82	58	140
TKO		65	220	156	65	221
DSSS	214	200	414	217	201	418
SKUPAJ	574	362	936	570	363	933
	1778	1131	2909	1769	1133	2902

Vysoke Tatry

Po uspešnih pripravah, ki jih je vodil Gorazd Kosmina, je 39 članov planinske sekcije ŠD Novoles, med 18. in 21. avgustom letos planinarilo v Visokih Tatrah.

Z avtobusom podjetja Gorjanci, ki ga je odlično pilotiral Tone Novak smo se 15. avgusta okoli polnoči, pod vodstvom Igorja Šenice, odpravili na pot. Proti Tatrah smo se peljali preko Dunaja, Petržalke, Bratislave, Žarnovice, Banjske Bistrice, Poprata do Tatrakampa v bližini Starega Smokovca. Ta pot je dolga približno 860 km. Vračali pa smo se preko Banjske Bistrice, Zvolena, Šahyja, Budimpešte, Letenya, Zagreba v Novo mesto.

16. avgusta smo se najprej ustavili na Dunaju. Tu smo si ogledali nekatere znamenitosti, ki so jih med drugim krepko pomagali graditi tudi naši predniki. Pot nas je za tem vodila do mejnega prehoda Petržalka, od tam dalje pa do glavnega mesta Slovaške, Bratislave. Tam smo hitro uvideli ugodnosti za tujce, ki kot turisti bivajo na Slovaškem. Pozno popoldne smo se odpeljali do Žarnovice in od tam naprej do Preglejkinega počitniškega doma v Kolarovem. Postavili smo šotore, povečerjali, popili nekaj pivičk, zapeli par pesmi in kmalu dokaj zgodaj spalsi.

17. avgusta je bilo jutro lepo in prijetno sveže. Po obilnem zajtrku, ki nam ga je organiziral tov. Šurla, smo zgodaj dopoldan odrinili in zatem pristali v Banjski Bistrici. Za nekaj ur smo se razkropili po tem malem mestecu in vsak po svoje zadovoljevali raznovrstne potrebe. Verjetno bi ostali v Banjski Bistrici do noči, če ne bi bilo dogovorjenega snidenja (pri dnevu) s krkaši v Tatrakampu. Tako smo, z nepredvideno zamudo, odpeljali naprej v Poprat. Tu smo si lahko, prvič od blizu, ogledali novo simpatično škodo favorit, ki bo še marsikomu mešala glavo. Proti večeru smo se končno le sešli s

krkaši. Tu sta naša vrla gorska vodiča Stojan Golob in Janez Železnik dobila neposredne informacije o specifičnostih planinarjenja po Tatrah. Po utabitvi smo imeli prvi delovni sestanek za jutranji pohod na 2500 m visoki Rysy.

V petek, 18. avgusta smo začeli naš prvi podvig. Razpoloženje je bilo dobro, vreme primerno. Do Štrpskega plesa (jezera) smo se peljali z avtobusom. Naprej smo do vrha Rysyja dobre štiri ure pešali. Tu naj omenimo, da vrh Rysyja stoji na poljski strani Tater in je tudi najvišji vrh Poljske. Malo razočarani, ker ni bilo lepega razgleda, pa tudi žiga ne, smo se vrnili v tabor. Po potešitvi lakote in drugih opravkih smo se dogovorili za naslednjo turo na Gerlachovsky štít in Slavkovsky štít (štít je po naše vrh). Zmenjeno je bilo, da sobotni vzpon na Gerlach vodi Janez Železnik, nedeljskega pa Stojan Golob.

Tako smo naslednji dan odrinili že ob treh zjutraj. Start je bil pri dve uri oddaljenem gorskem hotelu Sliezsky dom (1700 m). Tu so nas ob določenih urah čakali slovaški gorski vodniki. Razporejeni v skupine (hitri – počasni) smo se pod vodniškim vodstvom povzpeli na najvišji vrh Tater in ČSR Gerlachovsky štít, visok 2655 m. Pot je resnično zahtevna in tudi za izkušene planince naporna. Premostili smo višinsko razliko okoli 1000 m in se med pohodom oprijeli okoli 500 m napetih vrvi oziroma verig. Vzpon je bil pravo doživetje. Od srca smo na vrhu zapeli nekaj lepih pesmi, si segli v roke in skozi solze radostnice občudovali ta lepi in dokaj neomadeževani gorski svet temnega granita s svetlorumenim lišajem in modrino neba v ozadju. Veličastno! Prva skupina (hitri) je pot opravila v rekordnih šestih urah.

Ta rekord je seveda upravičeno proslavila. Popili so kar 65 steklenic vrhunskega piva budweiser. Skupine počasnih so za isto pot rabile dobrih osem ur, pa jim zato ni bilo treba toliko piti. Skupaj je ta podvig terjal 12 ur hoje – seveda za počasne. Po opravljeni poti je vsak udeleženec dobil od vodje slovaških vodnikov pisno potrdilo, da je osvojil najvišji vrh Čehoslovaške. Okoli 18. ure smo se vrnili k šotorom. Čeravno utrujeni smo se lepo poslovili od krkašev, ki so ta dan odhajali. Za slovo so nam dali dokaj koristnih stvari, pa tudi dobrih nasvetov. Ja, bili so prijazni in za vse smo jim hvaležni.

Naslednji dan, to je v nedeljo 20. avgusta, je druga skupina, pod Stojanovim vodstvom odšla na Gerlach. Prva je imela prost dan, ki ga je vsak po svoje izkoristil. Manjša skupina se je oddoločila, da gre na 2152 m visoki Slavkovsky štít. To je bil vzpon brez obveznih vodičev, ki ga je skupaj opravilo 10 Novolesovih planincev. Nedeljska pot se je začela v lepem sončnem dnevu, končala pa z gromom, bliskom, dežjem, sodro in točo, kakršne že dolgo nismo videli. Na srečo se je vse dobro končalo, le v taboru je bilo pravo razdejaje. Nekaj šotorov je podrlo, zmočilo obleko, opremo in hrano. Dobro da je drugi dan sijalo sonce, da so se stvari osušile in se je nakopičena toča stopila.

V ponedeljek, 21. avgusta, smo se korporativno odpravili na devet ur dolgo krožno pot skozi Malo in Veliko Studeno dolino. Start je bil v Starem Smokovcu. Od tu smo se z vlečnico zapeljali do Hrebienoka (1100 m). Od tu dalje smo mimo kristalno čistih potokov in peničih slapov prišli do Špiskih jezer na višini 2015 m in se preko strmih sten povzpeli na Prične sedlo, ki leži na višini 2400 m. To sedlo loči Malo Studeno dolino od Velike. Pot po Veliki Studeni dolini vodi mimo 25 zrcalno čistih jezer do Zbojničke kočice in nazaj na Hrebienok. Lahko rečemo, da je to pot za ljubitelje planin, kajti tako lepih gorskih stez ni veliko ali pa nič na tem ljubem svetu. Fotografiji so imeli nešteto možnosti in lepo bi bilo videti na tisoče posnetkov, ki so nastali v tem dnevu. V tabor smo se vrnili okoli petih popoldne.

V naših platnenih apartmajih smo se pripravili za večerni

»banket« v Zbojnički kati. Posebnost tega, v lastni režiji izvedenega srečanja, je bil starinski ambient, pa godba v živo in seveda slovaška kuhinja, ki ima bogato izbiro raznovrstnih okusnih jedi. Veselo razpoloženi s petjem in vriskanjem smo se vrnili v šotore okoli polnoči. Neverjetno, koliko ljudje zmorejo, če so sproščeni in razpoloženi!

Naslednji dan, 22. avgusta, smo se po neuspelem poskusu obiska Lomniškega štita okoli 9. ure odpeljali proti Banjski Bistrici. Ustavili smo se pred veletrgovino Prior ter v dobrih štirih urah nakupili nekaj koristnih, pa tudi manj koristnih stvari, ki so za vsakdanjo rabo in za spomin sebi, svojcem in prijateljem. Bilo je skoraj enako utrudljivo kot kakšen majhen vzpon v Tatrah. Dobro natovorjeni smo proti večeru prišli v obmejni Šahy, kjer smo spalsi.

V sredo, 23. avgusta, smo, po zaslugi izkušenega vodja Igorja in spretnega soferja Toneta, brez posebnih zapletov opravili carinske formalnosti ter okoli 10. ure prispeli v Budimpešto. Tu smo si z zanimanjem ogledali zgodovinski center Budimpešte z Matjaževno cerkvijo in drugimi znamenitostmi mesta. Zatem smo z avtobusom uspešno prejadrali Budim in Pešto, videli dosti zanimivosti, (parlament, NEP stadion, spomenik padlim ipd.) ter se nato odpravili proti Siofoku ob Blatnem jezeru. Namen postanka v Siofoku ni bil dosežen, ker se zaradi nečiste in hladne vode ter zraka ni dalo kopati, pa tudi cene so na Madžarskem krepko višje od čeških. Tako ohlajeni smo odpeljali proti mejnemu prehodu Letenye. Tu ni bilo nikakršnih preglavic. Tako smo še pri dnevu prekoračili mejo in v mraku dosegli Zagreb, okoli 22. ure zvečer, pa po devetih dneh taborniškega življenja, naše domače ognjišče.

Če koga zanima, naj povemo še to, da beseda Tatry izvira iz staroslovske besede trtri, kar pomeni skala. Ime Tatry se je prvič pojavilo v listinah krakovskega kneza Boleslava leta 1255. Prvi evidentirani vzpon na enega od vrhov v Tatrah je opravil David Frölich leta 1615. Torej mi le nismo bili prvi, pa menda tudi zadnji ne. Pota v Tatrah so izjemno dobro urejena, pa tudi kočice bi bile marsikateri naši za zgled. Lep planinski pozdrav novolesovcem in hvala vsem, ki ste karkoli dobrega storili za ta naš mali podvig. Posebno pa se še enkrat zahvaljujemo Gorazdu Kosmini in Dragu Medicu za organizacijo ter Ančki Košmrlj za vodenje finančnih poslov.

Pa srečno vsem planincem, ki na vseh poteh čuvajo našo dobro mater naravo.

Planinska sekcija Novoles

Na vrhu Gerlacha

So tudi drugačni grešniki

— odgovor

Dne 12. oktobra 1989 je v Dolenjskem listu delavec naše delovne organizacije iz tozda Primarna predelava lesa, obrat plastificirane iverice in žaga Soteska, objavil članek pod gornjim naslovom, v katerem priporoča za naše glasilo več kritike, poudarek našim medsebojnim odnosom, tovarištvu in človečnosti. Žal je s svojimi »resnicami« vse zadeve zelo »poenostavil« in priredil svojim potrebam, kar je prav gotovo v nasprotju s tistim, kar v svojem uvodu trdi.

Pa pojdemo po vrsti.

1. Najprej kršitev delovnih obveznosti tov. Jožeta Legana, ki opravlja dela in naloge vratarja v obratu v Soteski. Zoper tov. Legana je bil uveden disciplinski postopek zaradi hujših kršitev delovnih obveznosti, in sicer:

- spanje na delovnem mestu dne 24. oktobra 1988,
- prekoračenje pooblastil — dovolitev odvoza žagovine osebi, ki ni imela naročilnice dne 27. oktobra 1988,
- predčasno zapuščanje delovnega mesta.

Disciplinski senat je vse kršitve na javni obravnavi dne 6. marca 1989 obravnaval in mu izrekel ukrep razporeditve na druga dela oz. k drugi nalogi za določen čas, in sicer za dobo enega leta. Tov. Leganu je bila dokazana kršitev (spanje na delovnem mestu in prekoračenje pooblastil), medtem ko za predčasno zapuščanje delovnega mesta ni bil spoznan za odgovornega, ker je bilo v službi dogovorjeno, da, ko pride drugi vratar na delo, prvi lahko zapusti delo.

Na ukrep se tov. Legan ni pritožil, ker so mu bile očitane krši-

tve dokazane. Tov. Škufca pa je bil zaslišan samo v zvezi z odvozom žagovine, za ostale kršitve pa ne. S tem ko je »posređoval« pri odvozu žagovine dne 27. oktobra 1988 pa je tudi sam storil hujšo kršitev delovne obveznosti, za kar bi seveda moral odgovarjati.

Tov. Legan se je pritožil na delavski svet tozda Primarna predelava lesa po tem, ko je prejel sklep komisije za delovna razmerja TOZD, ko je ta pravno-močen sklep disciplinske komisije hotela izvesti. Pritožbi je delavski svet TOZD ugodil, ker sklep ni bil pravočasno, to je v 60 dneh, izvršen, za kar je delavec, ki je vodil ta postopek, tudi disciplinsko odgovoren in mu je bil izrečen ustrezen ukrep disciplinske komisije. To pomeni, da se tov. Legan ni pritožil na centralni delavski svet, ampak na delavski svet tozda Primarna predelava lesa.

2. Če je tov. Kastelic prekoračil pooblastila in dovolil privatno uporabo delovnega stroja, bi lahko sprožil pobudo za uvedbo disciplinskega postopka, seveda pa z ustreznimi dokazili, sicer je vse ostalo le blatenje sodelavcev.

3. Enako velja za trditev glede tov. Kovačiča. Če ga je videl večkrat »nažganega« in da je tak razbil službeno vozilo, bi enako lahko ravnal z ustrežno pobudo in dokazili, sicer je to ponovno le blatenje sodelavcev, kar je tudi kršitev delovne obveznosti s strani tov. Škufca.

4. Glede tov. Tavčarja, ki je bil dolgoletni delavec Novolesa, pa naslednje: Tov. Tavčar je zaprosen od vodstva TOZD, da še občasno opravlja nabavo hlodovine, in sicer po pogodbi o

delu, zato je Škufčevo ogovarjanje tov. Tavčarja nekorektno. Pooblaščen službe v DO Novoles oz. njeni delavci so opravili več razgovorov z delavci Novolesa in z zunanjimi, če bi prevzeli dela in naloge vodje nabave surovin, a so vsi odklonili sodelovanje. Tudi večkratni javni razpisi teh del in nalog v Dolenjskem listu niso bili uspešni, tako da ne vemo, kje so te vrste čakajočih na svoj kruh. Seveda pa

morajo biti kandidati za ta dela in naloge ustrezno usposobljeni.

V prihodnje bi priporočali tov. Škufcu, da piše o zadevah, s katerimi je resnično seznanjen, saj s takšnim načinom, kot ga je uporabil v Dolenjskem listu dne 12. oktobra 1989, prav gotovo ne prispeva k izboljšanju medsebojnih odnosov.

Sektor kadrovskih, pravnih in splošnih služb

Služba družbenega knjigovodstva Novo mesto vas obvešča, da je organizirala

svetovalni inženiring

za prometne davke, davke in prispevke iz dohodka in osebnih dohodkov ter druge davčne obveznosti in prispevke.

Svetovanje nudimo vsem pravnim osebam, občanom in delavcem.

Pokličite Toneta Krašovca (068) 23-132.

Direktorjeve ure

— Pogovori z generalnim direktorjem

Marsikoga izmed nas težijo kakšna posebna opažanja, za katere smatramo, da jim je potrebno dati posebno težo oziroma pozornost. Marsikdo ima tudi vrsto idej in predlogov, ki bi bili za Novoles koristni, če bi bili na ustrezen način obravnavani.

Vse to bo sedaj mogoče uresničiti na DIREKTORJEVIH URAH. Od prvega novembra naprej bo vsak **ponedeljek od 8. do 10. ure** naš generalni direktor na razpolago slehernemu delavcu Novolesa. Da pa bi obiski pri generalnem direktorju potekali smotno in učinkovito, je potrebno vsaj en dan prej najaviti temo pogovora pri poslovnem sekretarju, tov. Vanji Kastelcu. Teme pogovora ne smejo presežati pooblastil neposredno nadrejenega.

Vabimo vse novolesovce, da to priliko izkoristite in na ta način tvorno sodelujete pri Novolesovem razvoju!

Riše in piše:
Ivan Balog

Cene Moznik: Priča pri zmanjševanju bolniškega staleža

